

Altimires

Santa Maria d'Oló

Ubicació

Comarca:	Moianès
Lloc/Adreça:	Al sector central del terme municipal
Emplaçament	Ctra. de servei paral·lela a l'Eix Transversal (BP-4313), al km. 24,1 camí sud i trencall est 800 m
Alçada:	467

Coordenades:

Latitud:	41.86618
Longitud:	2.01131
UTM Est (X):	417947
UTM Nord (Y):	4635391

Classificació

Número de fitxa	08258 - 179
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Edifici
Segle	XIV-XX
Estat de conservació	Bo
Protecció	Inexistent
Número inventari	Sí: IPA 17168
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Fàcil
Ús actual:	Residencial
Titularitat	Privada
Titular:	08258A009002170000AH
Autoria de la fitxa	Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa:	dc., 26/02/2020 - 01:00

Descripció

Masia de grans dimensions, d'origen medieval, emplaçada al replà d'un serrat que té al davant el torrent d'Altimires, tributari de la riera d'Oló. Entremig s'aixeca la Serra Borina. Consta de diversos cossos residencials adossats de ponent a llevant més coberts a oest i al sud (aquests últims formant un barri) i una pallissa al nord-est. El cos originari és el de ponent, on es conserva un gran portal adovellat i, a l'interior, un interessant celler sostingut amb arcs apuntats possiblement de l'època baix-medieval. Aquesta part de l'edifici és feta amb carreus perfectament escairats i disposats en filades, de manera que és un bon exemple de masia primerenca, tal vegada del segle XVII o anterior. Posteriorment (tal vegada al final del segle XVIII o ja al XIX) es va construir el cos residencial de llevant, que era la casa dels masovers. La façana de migdia d'aquesta nova construcció destaca per una àmplia galeria de dues plantes amb arcs de punt rodó. Possiblement també al segle XIX davant del cos antic s'hi adossà una construcció amb porxo, la qual dóna aixopluc el portal fins al punt que queda gairebé tapat. És format per dos trams de volta d'aresta i devia constituir l'accés principal a la masia, tot i que ara el pas exterior ha quedat tapiat. Aquest nou cos ampliava les estances de la casa dels amos i li proporcionava una terrassa davantera. Tal vegada la data d'aquesta nova construcció és el 1881, tal com indica la barana de la terrassa. En aquest segle XIX encara es van fer altres reformes, com ara el sobrealçament del cos antic per dotar-lo d'una nova galeria d'arcs al nivell de les golfes. El resultat de totes aquestes obres és una façana d'una gran solidesa i gairebé monumental, dominada per les diverses galeries. Contribueix a aquest efecte l'alçada considerable de l'edifici en aquest sector encarat a migdia, ja que s'assenta sobre un terreny amb pendent. La resta de façanes han conservat igualment les característiques constructives tradicionals, amb l'obra a pedra vista i les diverses finestres emmarcades amb llindes i brancals de pedra. L'interior de la casa també ha conservat la tipologia tradicional, ja que durant el segle XX les reformes que s'hi han fet han estat mínimes. Altres elements d'interès són un paviment fet de còdols davant del portal i aixoplugat sota el porxo, un segon celler on hi ha un forn de pa, la comuna, que sobresurt en forma de torreta davant de la terrassa, o el cobert de ponent amb una premsa de l'any 1909 i on antigament hi havia un trull d'oli. En aquesta zona es troben també les tres tines de la casa.

Observacions:

Inclusa al Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable de Santa Maria d'Oló amb el num. 30 (Pla Especial Urbanístic 2011) A la masia es conserven uns pocs documents dels molts que n'hi havia relacionats amb el cabdill carlista Josep Altimires Marcet. L'edifici presenta les següents inscripcions: Inscripció en una llinda de la porta del barri: Iesus Maria 1645 (no pas 1516, com es diu en algun lloc, ja que els números donen peu a confusió) Data en una barana del terrat: 1881 Informació oral facilitada per Josep Euras Barniol

Història

Les primeres notícies que coneixem del mas medieval són del segle XIV. En la llista dels caps de família que van assistir a una reunió per tractar de la redempció del terme d'Oló el 1394 hi figuren diversos Altimires: Guillem d'Altimires per la parròquia de Santa Maria d'Oló, i Salvador Altimires i Berenguer d'Altimires per la parròquia de St. Joan d'Oló. Cal suposar que un d'ells era l'hereu del mas en aquest moment, segurament Guillem. En el fogatge de 1553 hi consta Anthoni Altimires, per la parròquia de St. Joan d'Oló. De tot això es dedueix que la família Altimires habitava aquest mas des d'època medieval, i segurament també algun altre de la zona. Els propietaris actuals són descendents directes d'aquesta família, tot i que en les últimes generacions el cognom Altimires s'ha perdut. La masia posseïa el molí anomenat d'Altimires, a la riera d'Oló. Tenia la particularitat de ser al mateix temps molí i torre de vigilància. Tal vegada es podria datar entorn dels segles XIII-XIV. Tot i que no en coneixem dades documentals, cal suposar que en un principi era possessió del senyor, ja que en època medieval els molins solien ser un monopoli senyorial, i més tenint en compte que, aprofitant la seva situació estratègica en una cruïlla del

camí vell a Sant Joan d'Oló, complia una funció defensiva auxiliar del castell. La família Altimires devia encarregar-se de fer anar el molí (tal vegada el Salvador o Berenguer d'Altimires abans esmentats, de la parròquia de St. Joan d'Oló) i amb el temps va quedar com una propietat seva. Per tant, es dedueix que la família Altimires tenia un tracte de proximitat amb els poders vinculats a la senyoria del castell, i ja des d'antic aquest devia ser un dels masos forts del terme. La tipologia del mas suggereix que va tenir un desenvolupament força precoç i que al segle XVII, o tal vegada abans, ja constituïa un casal de dimensions considerables. Al segle XVIII, i sobretot al XIX, es devia ampliar amb noves construccions. En aquest segle Altimires continuava sent una de les cases importants i els seus propietaris van destacar pel seu suport clar en favor de la causa carlista. A la masia hi va néixer Josep Altimires Marcet, un destacat militar carlí que va escriure ell mateix un extracte amb la seva biografia. Va néixer el 1809 i el 1834 s'allistà com a voluntari a un batalló. Va iniciar així una llarga carrera gairebé com a militar professional al servei del carlisme. Fins que tenia 66 anys va participar en quatre campanyes militars. Va exiliar-se a França en diverses ocasions, i el 1858 es casà amb Anna Vinyes, filla d'un fabricant de mistos de la Jonquera. Va participar en la guerra dels Matiners i l'acabà amb el grau de tinent coronel. Posteriorment fou nomenat Cap supermilitar dels corregiments de Barcelona i Mataró i Subdelegat de la reial Hisenda, entre molts altres càrrecs d'importància. Va arribar a Brigadier dels Reials Exèrcits. El seu germà gran, Salvador Altimires Marcet, també va participar en la primera guerra carlina, i encara un altre dels germans. El cas d'aquesta família suggereix que el carlisme devia tenir força adeptes al terme d'Oló, sobretot entre els grans propietaris de masies (FERRER, 1991: 163, 217). En el transcurs d'alguna de les carlinades la casa fou incendiada i encara avui es pot veure la pedra cremada en moltes de les estances. A més, la família va patir represàlies en el seu patrimoni i es va veure obligada a vendre el mas Torrecogussa (un altre edifici que en el seu origen havia estat una torre de guaita). Tot i això, l'heretat d'Altimires continuava sent una de les més grans del terme, i els seus propietaris solien presumir de poder desplaçar-se fins a l'església d'Oló sense haver de sortir de les seves terres. En un curiós dibuix que es conserva de la casa fet el 1891 es diu que "la heredad tiene de extensión superficial 186 ha, 12 areas y 50 centiareas. Los frutos principales que se recogen son vino, trigo y aceite". A la segona meitat del segle XIX la vinya havia pres ja molta importància. Llorenç FERRER (1991: 98-99) posa aquest mas com a exemple del conflicte que es va donar entre propietaris i rabassaires. Les vinyes del mas eren portades per rabassaires que, en aquells moments, començaven a reivindicar les propietats de les vinyes que des de feia molt temps conreaven mitjançant el contracte emfitèutic conegut com a Rabassa morta. Pels volts de 1860 es feu càrrec de la propietat Josep Altimires Marcet. Entre aquest any i el següent va firmar 17 contractes d'establiment de terres que no eren nous, només tenien la intenció de clarificar les relacions jurídiques amb els rabassaires, que amb els nous contractes passaven a ser simples parcers. Poc després es van firmar 25 contractes més fins el 1885. Durant aquesta etapa prèvia a l'arribada de la fil·loxera es constata una expansió de la vinya dins de la propietat Altimires. A partir de 1900, quan la fil·loxera havia destruït les vinyes, l'amo Altimires havia recuperat les terres i els nous contractes que es van fer deixaven molt clar que es tractava d'un simple arrendament, tot i que la resta de condicions continuaven sent pràcticament les mateixes que abans. El segle XX sembla que va ser menys brillant per al mas Altimires, que va entrar en un cert estancament que es reflecteix en l'estat actual de la masia, que pràcticament no ha sofert modificacions en els darrers anys. Pel que fa als propietaris del mas, ja hem dit que a mitjans de segle XIX ho era Josep Altimires Marcet. El següent hereu fou Josep Altimiras Viñas, que el 1891 era el propietari. El va succeir una pubilla, Maria Altimiras Calsina, que es casà amb Josep Euras Euras, procedent del mas amb aquest nom de la localitat de Perafita. El seu hereu fou Josep Euras Altimiras, i el propietari actual és Josep Euras Barniol, que continua portant l'explotació del mas.

Bibliografia

FERRER, Llorenç i altres (1991). "Època moderna i contemporània", Oló, un poble, una història. Associació Castell d'Oló, Santa Maria d'Oló, p. 72, 98-99, 104, 107, 114, 163-164, 217. SOLÀ BACH, Sebastià (2011). Pla Especial Urbanístic del Catàleg de masies i cases rurals en sòl no urbanitzable.

